

Botos Katalin: A főállású anyaság védelmében

Jómagam nem szó szerint Benda József szövegszerű javaslatához szólnék hozzá. De azt támogatnám, hogy legyen főállású anyasági program. Szerintem ez lehetne akár olyan is, amely addig tart, amíg a gyerekek felnőtté nem válnak. De lehetne élethosszig, azaz nyugdíj-jogosultság beálltáig tartó jogviszony is. Nyilván, ha addig a szülő - az anya- nem folytatja tanult munkáját, akkor évtizedek múlva nemigen fog találni magának magas kvalifikációt igénylő munkahelyet, de semmi nem lehetetlen. (Pl. az ilyen asszonyok munkavállalása gondozó intézményekben - ezek amúgy is folyamatos munkaerő-hiánnyal küzdenek; lásd idősgondozás...) Bár az idősgondozás problémája is enyhülhetne idővel, társadalmi szinten, hiszen a nagycsaládos főállású anyaság átfordulhatna a gyerekek felnevelése után, az idős szülők gondozásába, és az unokák nevelésének segítésébe. Ahogyan ez természetesen működött a régi időkben. Erre azt mondani netán, hogy ez *nem társadalmilag hasznos tevékenység???*

Ha a szülőpár 3-nál több gyereket nevel, nem is igen van módja más munkát vállalni az asszonynak, a család emellett... De tulajdonképpen, a „más társadalmilag hasznos tevékenységen” mit is értsünk? A humántőke minőségi termelésénél hasznosabb tevékenységet nem tudok elképzelni. Persze, ehhez intelligens, minőségi szülőkre lenne szükség. Mint Bolberitz Georgina volt, aki akadémikus férjének négy gyermeket szült, hármat nevelt fel felnőtt koráig, és elemi szinten maga tanította őket. *Kettő akadémikus lett közülük...* De egyszerűbb embereknél is eltelik rendesen a nap, ha otthon főz a szülő a családra. Igen, „társadalmilag hasznos”- azaz fizetést jelentő - munkavégzést csinálva, rendelhetné az ételt kifőzdékből, étteremből is, stb. Nem tudom, ki mennyire van tisztában a mai étkezési szokások rendkívül káros voltával. Sok helyütt még nincs is megszervezve az étkeztetés a munkahelyeken. Talán nem általános, de az én Operaház-i művész lányom rendszeresen dobozkában visz magával ételt a hosszú próbákra, vidéki szereplésekre. De ha van is étkezési lehetőség, a csillagos egekben vannak az árak... Sok szolgáltató munkahelyen van hasonló helyzet. Lehet, hogy a régi idők üzemi menzájára gondol valaki. Hát az meg volt szervezve, de minősége sok kívánni valót hagyott maga után... Napjainkban az egészségügyi felvilágosítás gyakran felhívja a figyelmet a mai közétkeztetés hiányosságaira is, annak egészségtelen voltára, s általában, a készételek fogyasztásának kedvezőtlen hatásaira. Lehet ezt alábecsülni, de azt gondolom, a jövőben ezek a szempontok felértékelődnek majd. Márpedig, ha otthon készítjük el az egészséges ételeket- az rengeteg munkát tud jelenteni...

Igen, nem „termelékeny” formája ezen emberi szükségletek kielégítésének a házimunka... de kérdés, hogy a termelékenység miért öncél?

Nem is beszélve arról, hogy a jövőben egyre komolyabban jelentkezik a mesterséges intelligencia munkahely-megszüntető hatása. Nem lenne ésszerűbb, a munkanélküliek seregének gyarapítása helyett, értelmes tevékenységgel foglalkoznának az asszonyok? Ez nem jelentene vissza a fakanálhoz mozgalmat, hanem értelmes, megújult családi tevékenységet. A társadalomnak nagy feladata volna ezzel, ti., hogy továbbképzésről, és civil társas formákba való bekapcsolódásról, gondoskodjon.

Nyilván, első kérdésként az merül fel, hogy: és miből finanszírozzuk?

Először is: ezek a családok feltehetően elköltik a jövedelmüket, így az ÁFA máris szinte harmadolja a megelőlegezett terhet... Másrészt, az emberi tőkébe való beruházás - aminek

valójában ez a pénz minősülne -, a leghosszabban megtérülő befektetés, hiszen a gyerekek, akik így felnőnek, még majd' 40 éven át termelik a GDP-t (vagy nemzeti jövedelmet, ahogy tetszik.) Lehet, hogy nehéz lesz betervezni a költségvetésbe, de nem kevésbé nehéz, mint a beruházási támogatásokat a multi cégeknek... Tanulságos belegondolni, hogy az állami gondozásból kivett gyermekek nevelőszüleinek adott járadékok napjainkra kb. a felét már elérik az átlagbéreknek. Ma is látok olyanokat, akik jövedelem-szerzési célból vállalnak- becsülettel ellátott-nevelőszülőiséget. Azt meg nem is kell mondani, hogy a gyermekjóléti intézmények felszámolását nem kellene, hogy jelentse a főállású anyaság; a kettő kiegészítené egymást. Legfeljebb kevesebb kapacitásra lenne szükség- de ez úgylis probléma napjainkban.

Másrészt nem kell attól félni, hogy túl sokan választanák ezt a hivatást. Nagyon nehéz és fáradságos a gyermeknevelés. Sok áldozattal jár... Nem is lenne indokolt, hogy mindenki vállalja, különösen, a nagy befektetést igénylő hivatások gyakorlóit. De állítom, hogy két gyerek mellett még elképzelhető sikeres szakmai pályafutás. Rengeteg élő példát tudok hozni erre... (Saját személyemen túl, a Neurológiai Klinika főorvos asszonyát, és számtalan többgyermekes tanártársamat, családtagjaimat is.) Igaz, ehhez a házaspárok - elkötelezett szülőpárok - közös erőfeszítése kell. Ezt pénzen nem lehet „megvásárolni”, ehhez az általános társadalmi morált kellene magasabb szintre emelni. Az elköteleződés komolyságát, a házastárs létbecsületét, megbecsültségét. Ahhoz azonban, hogy egy nemzeti megmaradáshoz szükséges gyermeklétszám stabilizálja a lakosság számát, azért az átlagos 2.1 gyermek-számot el kellene érni. Ennek jó eszköze lenne a – komoly felkészültséget feltételező, és gondosan ellenőrzött - főállású anyaság kiegészítő intézménye.

Csongrád, 2026 január

BK